

Ennallistamisasetus ja Suomen metsäsääntely

Minna Pappila, OTT, erikoistutkija, Syke

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Viimeaikaista uutta metsien käyttöön vaikuttavaa EU-sääntelyä

- EU:n metsästrategia
- EU:n biodiversiteettistrategia
- Taksonomiasääntely
 - ilmastokriteerit koskevat osin metsätaloutta (esim. yli 13 ha tilojen ilmastoanalyysi)
 - Ympäristö-, ml. BD-kriteerit tulossa
 - BD-kriteerit ehkä esim. 20 % metsistä talouskäytön ulkopuolelle, vesistöihin laajat suojavyöhykkeet
- Ehdotus metsäkatoasetukseksi
- Ennallistamisasetusluonnos

Komission ehdotus asetukseksi luonnon ennallistamiseksi

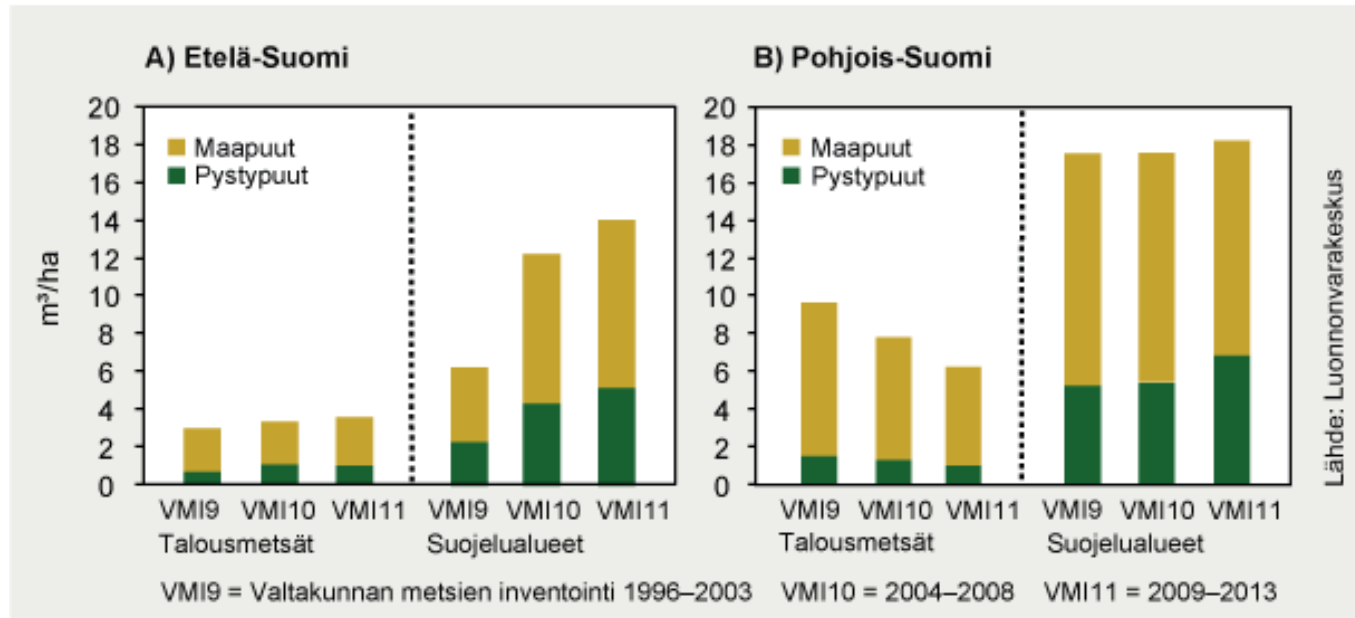
- Suoraan metsiä koskeva 10 artikla – koskee sekä suojelualueita että talousmetsiä (kestävä käyttö)
- Indikaattorit, joille jäsenmaat asettavat tavoitetasot & trendin oltava nouseva, kunnes taso saavutettu:
 - Pystyssä oleva kuollut puu
 - Maassa oleva kuollut puu
 - Eri-ikäisrakenteisten metsien osuus
 - **Metsien kytkeytyneisyys**
 - Metsälintuindeksi
 - Orgaanisen hiilen määrä maaperässä

Kuolleen puun määrä

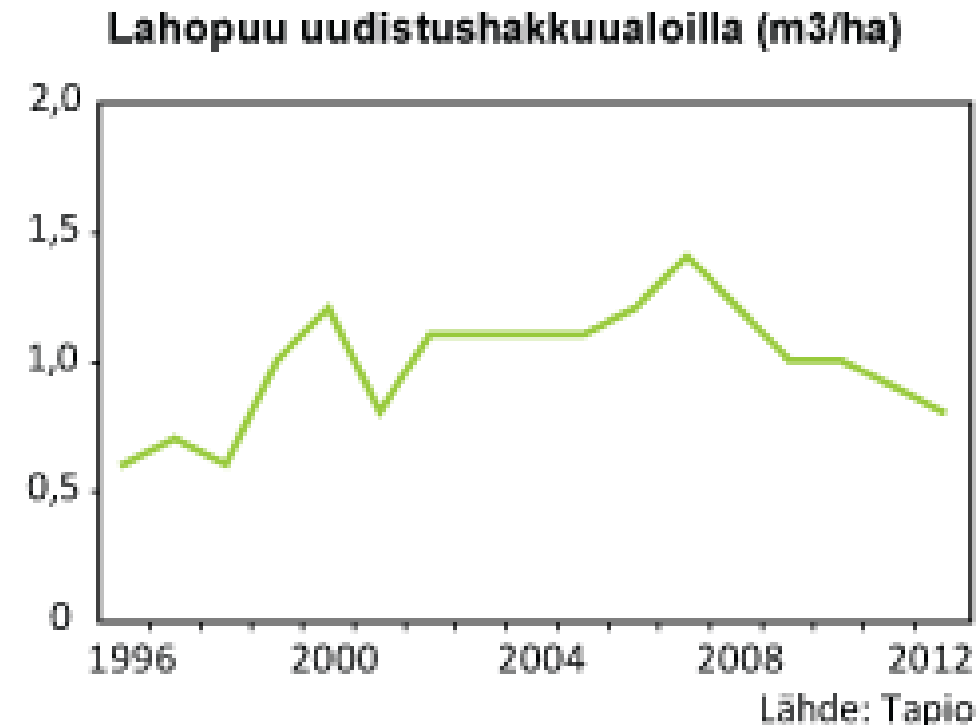
- Kuolleen tai muunkaan säästöpuun jättämistä ei edellytetä laissa
 - vain PEFC ja FSC ja metsänhoitosuositukset

Lahopuun määrän nousu ja lasku viime vuosikymmenellä

Lähde: <https://www.luonnontila.fi/fi/elinymparistot/metsat/me6-lahopuun-maara>

Kuollutta puuta nyt hieman enemmän

- Metsien monimuotoisuuden kannalta tärkeän kuolleen puun määrä on lisääntynyt Etelä-Suomessa. Kuollutta puuta on Etelä-Suomessa nyt *keskimäärin 4,9 m³* metsämaan hehtaarilla.
= suojelualueet + talousmetsät
- Pohjois-Suomessa kuolleen puun määrän väheneminen on pysähtynyt. Pohjois-Suomessa kuollutta puuta on keskimäärin *7,7 m³* hehtaarilla.
- Metsien vuotuinen kasvu laski tuoreimmassa valtakunnan metsien inventoinnissa | Luonnonvarakeskus (luke.fi) (lokakuu 2021)

Vrt.BD-strategialuonnos:

T3.1.1 Talousmetsien kuolleen puun keskitilavuus nostetaan 7,5 kuutioon hehtaarilla vuoteen 2030 ja 10 kuutioon hehtaarilla vuoteen 2035 mennessä.

Taksonomiakriteeriluonnostelua: 20 m³ / hehtaari

Vanhoissa, luonnontilaisissa männiköissä ja kuusikoissa lahoppuuta on noin 50-120 m³/ha.

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Nykyisellä sääntelyllä & käytännöillä ei lahopuu lisäännä riittävästi

- Lahopuun ja muun säästöpuun säästämisvelvoite metsälakiin
- Metsäsertifiointijärjestelmiä tulisi kehittää paremmin luonnon monimuotoisuutta huomioivaksi.
- Säästöpuita tulisi säästää jo taimikonhoidon ja harvennushakkuiden yhteydessä.
- Tekopökkelöiden ja tekomaapuun määrää tulisi lisätä uuden lahopuun tuottamiseksi.

Eri-ikäisrakenteisten metsien osuus

- Jatkuvan kasvatuksen hakkuut ovat hieman lisääntyneet | Metsäkeskus (metsakeskus.fi) (11/2020)
- Jatkuvaan kasvatukseen tähtäävät pienaukko- ja poimintahakkuut ovat lisääntyneet erityisesti Pohjois-Suomessa ja turvemaiden metsissä.
- Jatkuvan kasvatuksen hakkuiden osuus on kuitenkin edelleen vain **2,7 %** kaikista tänä vuonna ilmoitetuista hakkuista.
- FSC: sisältää peitteisenä hoidettavia suojavyöhykkeitä
- PEFC: avosoiden reunoille ja vesistöjen varsille jätettävät suojakaistoilla sallitaan vain poimintahakkuut.
- Jatkuva kasvatus voitaisiin säätää velvoitteeksi esim. turvemaiden metsiin ja erilaisille suojavyöhykkeille

Metsien kytkeytyneisyys – vaatisi suurimmat muutokset sääntelyyn!

- Valtakunnalliset alueiden käyttötavoitteet (VAT) ovat tällä hetkellä ainoa oikeusohje, jossa säädetään alueiden kytkeytyneisyydestä:
- ”Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä” sekä
- ”Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.”
- Edellyttäisi uudenlaista alueellista suunnittelua, jossa hakkuut sijoitettaisiin ja ajoitettaisiin niin, että yhteydet ja riittävä monipuolisuus säilyisi alueella
- Avuksi esim. Zonation-suojelupriorisointiohjelma, joka osoittaisi ekologisesti *tärkeimmät alueet ja yhteydet*
- Michanek, G. ym: Landscape Planning—Paving the Way for Effective Conservation of Forest Biodiversity and a Diverse Forestry? Forests 2018, 9, 523. <https://doi.org/10.3390/f9090523>.
- Rémi Duflot, Lenore Fahrig, Mikko Mönkkönen, Management diversity begets biodiversity in production forest landscapes, Biological Conservation, Volume 268, 2022, <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2022.109514>.
- Mönkkönen, M., Juutinen, A., Mazziotta, A., Miettinen, K., Podkopaev, D., Reunanen, P., Salminen, H., & Tikkanen, O. P. (2014). Spatially dynamic forest management to sustain biodiversity and economic returns. Journal of Environmental Management, 134, 80–89.

Metsälintuindeksi – keinoja on – otettava käyttöön

YLE 28.12.2022

Tutkimus: Hakkuut ovat suurin syy hömötiaisen uhanalaistumiselle
Hömötiainen oli ennen yksi Suomen yleisimmistä pesimälinnuista. Nykyään se luokitellaan erittäin uhanalaiseksi.

Uhanalaisen hömötiaisen kannan laskua selittävät Oulun yliopiston tutkimuksen mukaan eniten metsähakkuut. Oulun yliopiston tutkijat ovat seuranneet lajin tilannetta pitkäaikaistutkimuksella, jonka seuranta alkoi 1970-luvulla. Hakkuista kärsivät tutkimuksen mukaan muun muassa hömötiaisen kaltaiset lajit, jotka ovat hyvin riippuvaisia luonnontilaisen kaltaisista metsistä.

Metsien rakenteen yksipuolistumisen ja ojituksen ohella esimerkiksi kanalinnuille poikasaikaan tärkeän mustikan vähenemistä pidetään keskeisenä syynä kanalintukantojen pienenemiseen.
(BirdLife 2021)

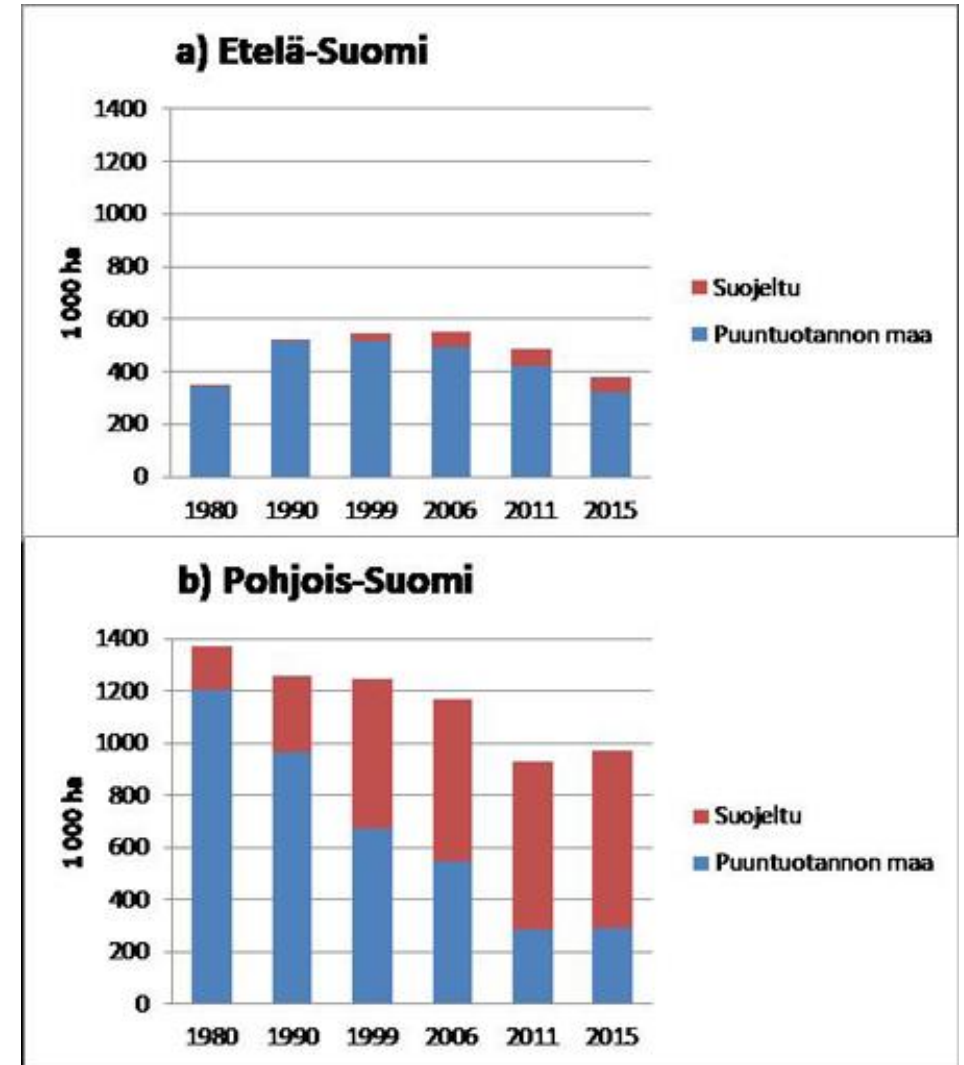

Kuva: Risto Salovaara / Yle

- Jäljellä olevien *vanhojen metsien suojele*
- Talousmetsissäkin varttuneet metsät ja suuret puut tärkeitä (*kiertoajan pidentäminen*)
- Lahopuiden lisääminen (kolopuut, ruokapuut)
- Ojitettujen suometsien ennallistaminen
- Erirakenteista metsänkasvatusta huomattavasti nykyistä enemmän avohakkuiden oheen

Vanhojen metsien määrä

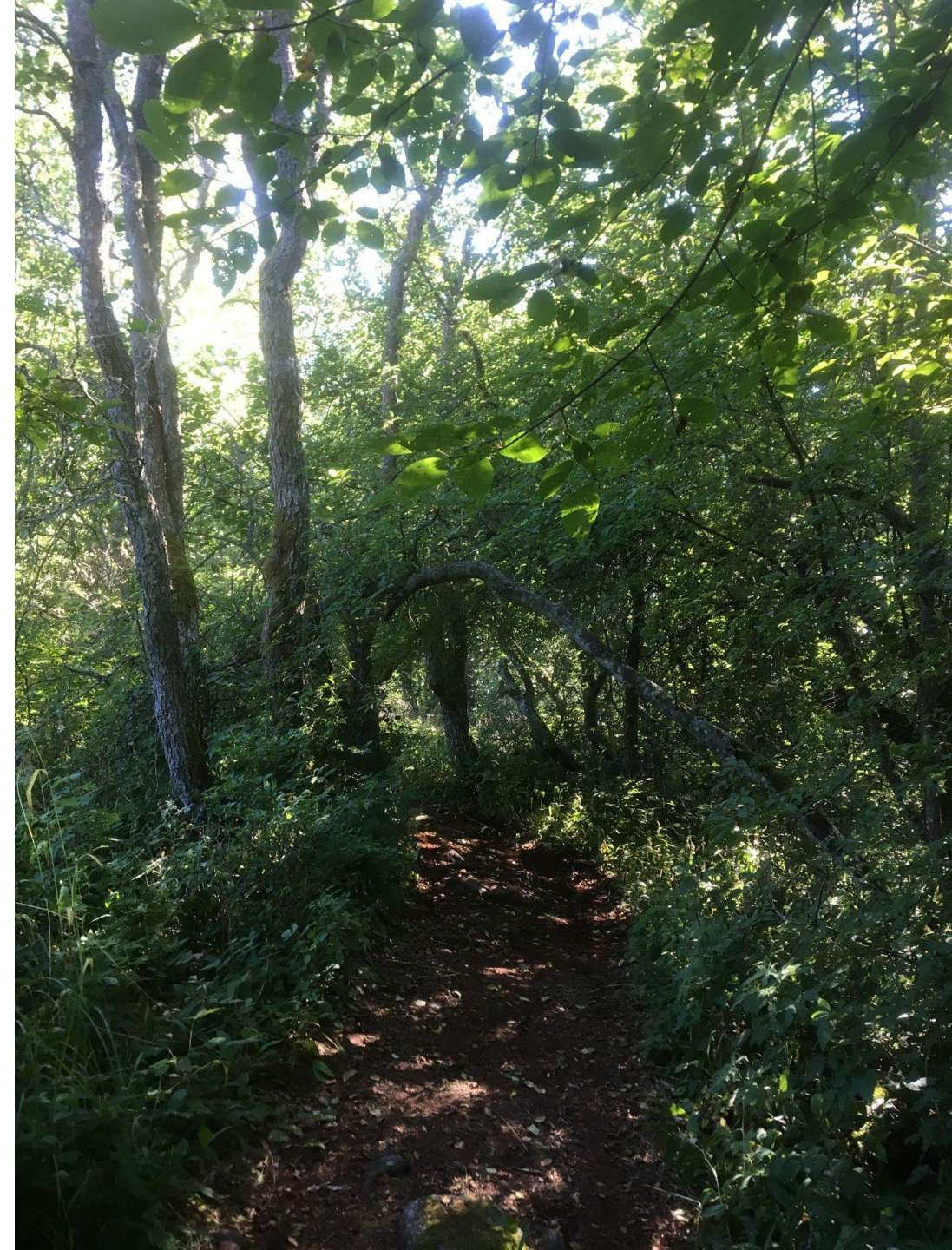
- Vanhojen (Etelä-Suomessa yli 120- ja Pohjois-Suomessa yli 160-vuotiaiden) metsien ala (1 000 ha) suojelualueilla ja puuntuotannon metsämaalla a) Etelä-Suomessa ja b) Pohjois-Suomessa.
- Etelä-Suomessa vanhojen metsien ala on pienentynyt 2000-luvulla, ja kehitys voi jatkua puun hyvän kysynnän ja suojelualueiden vähäisyyden vuoksi, sillä Etelä-Suomen vanhoista yli 120-vuotiaista metsistä valtaosa (85 %) on puuntuotannon maalla.

Lähde: Korhonen K. T., Ihalainen A., Kuusela S., Punttila P., Salminen O., Syrjänen K. (2020). Metsien monimuotoisuudelle merkittävien rakennepiirteiden muutokset Suomessa vuosina 1980–2015. Metsätieteen aikakauskirja vuosikerta 2020 artikkeli 10198. <https://doi.org/10.14214/ma.10198>

Orgaanisen hiilen määrä maaperässä

- Luke: Kangasmetsien kivennäismaahan kertyy hiiltä puuston varttuessa (25.10.2022)
- Kivennäismaan pintaosa orgaanisen kerroksen alla on merkittävä hiilivarasto ja sinne myös kertyy hiiltä metsikön ikääntyessä
- ”Metsämaan hiilivarasto pieneni kahdessa kuusivaltaisessa metsässä, joissa puuston määrä väheni luontaisten tuhojen ja niitä seuranneiden hakkuiden vuoksi” => tarvitaan lisää tutkimusta
- <https://www.luke.fi/fi/uutiset/kangasmetsien-kivennaismaahan-kertyy-hiilta-puuston-varttuessa>

Kiitos!

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute